

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Vlaams-Brabant

Ruïne van de Sint-Janskerk en begroeiing

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed | Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Vlaams-Brabant
Ruïne van de Sint-Janskerk en begroeiing

Titel:	Ruïne van de Sint-Janskerk en begroeiing
Provincie:	Vlaams-Brabant
Gemeente:	Diest
Deelgemeente:	Diest
Bron:	Schepping: 2014-04-18 Bijwerken: 2018-10-17 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134478
Coördinaten:	Breedte: 5.0589010282 Lengte: 50.9829772558

Primaire tekst

Gotische kerkruïne met uitbundige klimopbegroeiing, lange tijd romantisch icoon van de stad; monumentale taxus en klimop. In de 19de-eeuwse iconografie van Diest duikt de ruïne van de gotische Sint-Janskerk veelvuldig op. Op talrijke schilderijen, etsen, tekeningen, litho's en, naar 1900 toe, ook foto's en prentbriefkaarten wordt ze met wisselend talent afgebeeld, meestal vanuit dezelfde hoek, met dramatische wolkenpartijen op de achtergrond en grafkruisen op de voorgrond. Dood en verval waren dankzij de 'Graveyard Poets' belangrijke thema's in de romantiek. Bij het kerkhof rond de Sint-Janskerk (of Sint-Jan-deDoperkerk), als kerk niet meer in gebruik sinds 1786 en vanaf 1853 helemaal zonder dak, waren alle ingrediënten van een romantische setting aanwezig: een gotische ruïne, "heelder hoge pilaren [die] brokkelige bogen torsten, waarrond de droeve klimop, als de doden-zang van middeneeuwse monniken, langzaam opkroop", grafkruisen en grafstenen (scheefgezakt als het kan) op de voorgrond. Nu nog wachten op volle maan of een "winderige valavond" met "vuil-geel licht" en op Felix Timmermans, die hier – meer dan anderhalve eeuw na Thomas Gray (in 1751 verscheen *Elegy written in a Country Church-Yard* van zijn hand) – zeker inspiratie zal vinden.

De ruimte rond de ijzerzandstenen kerkruïne en het voormalige kerkhof kan beschouwd worden als een vorm van 'spontane tuinvorming' met een hoge symbolische waarde. Bovendien herbergt ze enkele planten die op zichzelf al merkwaardig zijn. Op bijna alle afbeeldingen is bij het kruisbeeld voor het portaal (de voormalige westgevel) een grote taxus (*Taxus baccata*) te zien, een soort die vaak met begraafplaatsen geassocieerd wordt.

Deze taxus is in de loop van de jaren aangegroeid tot 271 cm en kreeg daarmee een eervolle vermelding in het inventarisboek 'Bomen in België'. Op de meer recente afbeeldingen en foto's valt ook de weelderige klimopbegroeiing (*Hedera helix*) op die, met stamontrekken van bijna 1 m en soms tot doorlopende panelen in elkaar gegroeid, monumentale afmetingen heeft bereikt. Opmerkelijk is ook de ruïne flora met onder meer groot glaskruid (*Parietaria officinalis*). De ruimte rond de ruïne werd na de Tweede Wereldoorlog door de stadsuitbreiding aanzienlijk ingeperkt en een gedeelte van wat overbleef werd dan nog aangelegd als parkeerterrein.

Merkwaardige bomen (opname 24 juni 1997)

Het cijfer in vet geeft de stamontrek in centimeter weer. De omtrek wordt standaard gemeten op 150cm hoogte.

- gewone taxus (*Taxus baccata*) **271**
- klimop (*Hedera helix*) **85**

Auteur: Deneef, Roger

Auteur: Wijnant, Jo

Datum: 2007

Titel Text: Natuur bij de ruïne van de Sint-Janskerk

Grafische documenten

Diest Sint-Jansveld zonder nummer (Vandevorst, Kris, 30-10-2006, ©Vlaamse Gemeenschap)

Monumentale klimop op de ruïne van de Sint-Janskerk te Diest (Vandevorst, Kris, 24-09-2003, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

BAUDOIN J.C. e.a., *Bomen in België. Dendrologische inventaris 1987-1992*, Stichting Spoelberch-Artois in samenwerking met de Belgische Dendrologische Vereniging, 1992, p. 394.

Citaten uit het verhaal "Het zevende graf", in TIMMERMANS F., *Schemeringen van de dood*, (8ste druk – oorspronkelijke uitgave 1910), Leuven, Davidsfonds, 1989, p. 75-95.

VAN DER EYCKEN M., *Diest (Steden in Beeld)*, Brussel, Algemeen Rijksarchief, 1994, p. 32-34.

Relaties

<https://inventaris.onroerendergoed.be/aanduidingsobjecten/604>

<https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/120463>

<https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/131497>

<https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/303061>

<https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/41613>

Beknopte karakterisering

Datering: 14de eeuw, eerste helft 13de eeuw, vierde kwart 18de eeuw

Typologie: kapittelkerken, kerkhoven, klimplanten, parochiekerken, solitaire bomen

Context: kerkhoven